

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Рослинництва та садівництва імені професора Калитки В.В.»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри РтаС

доцент Максим КОЛЕСНИКОВ
31.08.2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Рослинництво»
(4 семестр)**

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП «Агрономія»
(на основі ОС «Молодший спеціаліст»)

факультет агротехнологій та екології

2022-2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Рослинництво» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП «Агрономія» (на основі ОС «Молодший спеціаліст»). – Запоріжжя, ТДАТУ, 2022. – 14 с.

Розробник: к.с.-г.н., доцент Зоя Білоусова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Рослинництва та садівництва імені професора Калитки В.В.»

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

В.о. завідувача кафедри РтаС

доц. Максим КОЛЕСНИКОВ

Схвалено методичною комісією факультету агротехнологій та екології для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП «Агрономія» (на основі ОС «Молодший спеціаліст»)

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова, доц. Любов ЗДОРОВЦЕВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: <u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність <u>201 «Агрономія»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		2С-й	4-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 7 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	12 год.
		Лабораторні заняття	
		Практичні заняття	12 год.
		Семінарські заняття	
		Самостійна робота	66 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Рослинництво» спрямована на формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальних та фахових компетентностей щодо вирощування польових культур, особливостей їх росту та розвитку, вимог до факторів середовища, сучасних прийомів та технологій вирощування високих врожаїв кращої якості при найменших витратах праці та коштів.

Дисципліна «Рослинництво» зорієнтована на вивчення таких питань, як: біологічні особливості головних сільськогосподарських культур, що вирощують в Україні, сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур залежно від особливостей агрокліматичної зони господарювання, методичні основи польових досліджень в агрономії, завдання та тенденції розвитку рослинницької галузі в Україні, промислове значення, різноманітність використання, поширення та потенціали урожайності польових культур і приклади їх високої реалізації у виробництві.

Метою вивчення дисципліни є формування систематизованого комплексу знань та практичних навичок з еколого-біологічних та агрохімічних основ рослинництва, як основи для впровадження прогресивних технологій вирощування високих та екологічно чистих урожаїв сільськогосподарських культур у різних ґрунтово-кліматичних умовах України.

Завдання дисципліни полягає у засвоєнні сучасних прогресивних технологій вирощування польових культур в умовах різних форм власності і господарювання; сутності, принципів та методів програмування врожаїв; вимог державного стандарту щодо якості рослинницької продукції та шляхи її поліпшення; заходів щодо зменшення до мінімуму втрат урожаю під час збирання, транспортування, післязбиральної обробки та зберігання.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).

ФК 2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

ФК 3. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

ФК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

ФК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

ФК 9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.

- **керування часом** – уміння справлятися із завданнями вчасно.

- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.

- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.

- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Коренеплідні, бульбоплідні та олійні культури.

ТЕМА 1. Бульбоплідні культури [1,2,7,9].

Картопля – морфологічні і біологічні особливості, агротехніка, особливості агротехніки в умовах зрошення. Топінамбур – морфологічні особливості, біологія, особливості вирощування, використання для технічних цілей, на силос і випас тварин. Малопоширені бульбоплоди (батат, чуфа, стахіс, ямс, таро, маніок) – особливості біології та перспективи використання.

ТЕМА 2. Коренеплідні культури [1,2,7,9].

Цукрові буряки – основна цукрова культура, шляхи підвищення вмісту і виходу цукру, інтенсивна технологія вирощування, передовий досвід та економічна ефективність. Цикорій – значення, особливості біології та технології вирощування. Визначення біологічної продуктивності коренеплодів.

ТЕМА 3. Олійні культури [1,2,7,9].

Ботанічна різноманітність олійних культур, їх значення. Найважливіші якості та відмінності рослинної олії. Соняшник – олійні і силосні форми, кращі сорти і гібриди, біологія, інтенсивна технологія вирощування. Рицина – особливості олії рицини, сорти, особливості біології і технології вирощування, передовий досвід. Сафлор – біологічні особливості та технологія вирощування.

Змістовий модуль 2. Олійні, ефіроолійні та прядивні культури.

ТЕМА 4. Олійні капустяні культури [1,2,7,9].

Гірчиця сиза та біла, ріпак озимий і ярий, рижій – господарське значення, біологічні особливості, агротехніка вирощування. Арахіс і кунжут – особливості використання, біологія і агротехніка. Мак – опійний та олійний мак, особливості їх вирощування. Перила і лялеманція – біологічні особливості і агротехніка.

ТЕМА 5. Ефіроолійні культури [1,2,7,9].

Коріандр, аніс, кмин, фенхель – різноманітність, морфологічні і біологічні особливості та технології вирощування. Шавлія мускатна, лаванда справжня, м'ята перцева – особливості використання, однорічні і багаторічні форми, райони їх вирощування, особливості агротехніки.

ТЕМА 6. Прядивні та наркотичні культури [1,2,7,9].

Льон, коноплі, бавовник – морфологія, біологія, технологія вирощування. Хміль, тютюн, махорка – морфологія, біологія, технологія вирощування.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб.	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Коренеплідні, бульбоплідні та олійні культури.							
1	Лекція 1	Біологія і технологія вирощування картоплі.	2	-	-	-	-
	Практична робота 1	Картопля – систематика та морфологічні ознаки, будова бульб	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 1	Малопоширені бульбоплоди – особливості біології та перспективи використання.	-	-	-	6	2
2	Лекція 2	Біологія і технологія вирощування цукрових буряків.	2	-	-	-	-
	Практична робота 2	Цукрові буряки – систематика та морфологічні ознаки, анатомічна будова кореня	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 2	Особливості біології та технології вирощування стевії.	-	-	-	6	2
3	Лекція 3	Олійні культури. Соняшник. Біологія і технологія вирощування сафлору	2	-	-	-	-
	Практична робота 3	Соняшник культурний – підвиди, групи та різновидності. Визначення панцирності соняшнику	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 3	Нові перспективні сорти соняшнику.	-	-	-	6	2

4	Самостійна робота 4	Рицина: морфологія, біологія, технологія вирощування.	-	-	-	8	2
5	Самостійна робота 5	Цикорій: значення, особливості біології та технології вирощування.	-	-	-	7	2
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.			6	-	6	33	35
Змістовий модуль 2. Олійні, ефіроолійні та прядивні культури.							
6	Лекція 4	Олійні капустяні: ріпак, гірчиця, рижій.	2	-	-	-	-
	Практична робота 4	Рицина, ріпак, гірчиця, рижій — систематика та морфологічні ознаки	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 6	Особливості вирощування гірчиці, ріпаку і суріпиці на зелене добриво та для отримання біоетанолу. Біологічні особливості та технологія вирощування перко.	-	-	-	6	2
7	Лекція 5	Ефіроолійні культури. Коріандр.	2	-	-	-	-
	Практична робота 5	Сафлор, арахіс, мак, кунжут, перила, лялеманція — систематика та морфологічні ознаки. Коріандр, аніс, кмін, фенхель, м'ята, шавлія, лаванда — систематика та морфологічні ознаки	-	-	2	-	5

	Самостійна робота 7	Сучасні технології вирощування ефіроолійних культур.	-	-	-	7	2
8	Лекція 6	Луб'яні культури. Льон.	2	-	-	-	-
	Практична робота 6	Льон, коноплі, бавовник — систематика та морфологічні ознаки.	-	-	2	-	5
	Самостійна робота 8	Коноплі: морфологія, біологія, технологія вирощування. Сучасні сорти прядивних культур.	-	-	-	6	2
9	Самостійна робота 9	Наркотичні культури. Тютюн.	-	-	-	7	2
10	Самостійна робота 10	Лікарські рослини.	-	-	-	7	2
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			6	-	6	33	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.							100

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий модульний контроль 1

1. Загальна характеристика бобових культур.
2. Морфологічні, біологічні особливості гороху та технологія вирощування.
3. Морфо-біологічні особливості та технологія вирощування сої.
4. Морфологічні, біологічні особливості та технологія вирощування чини, нуту.
5. Морфологія, біологія та технологія вирощування квасолі і кормових бобів.
6. Визначення біологічної врожайності бобових культур та елементів її структури.
7. Агротехнічна характеристика коренеплодів.
8. Біологія, морфологія та технологія вирощування цукрового буряку.
9. Морфологія, біологія та технологія вирощування кормового буряку.
10. Морфологічна та біологічна характеристика кормової моркви, турнепсу, брукви.
11. Агротехнічна характеристика бульбоплодів.
12. Технологія вирощування цукрових та кормових буряків.
13. Морфологія, біологія та технологія вирощування картоплі.
14. Морфологія, біологія та технологія вирощування топінамбуру, чуфи.
15. Особливості методології визначення біологічної врожайності коренеплодів.
16. Загальна характеристика олійних культур.
17. Морфологія, біологія та технологія вирощування соняшнику.
18. Технологія вирощування озимого і ярого ріпаку. Значення ріпаку на сучасному етапі.
19. Морфологія, біологія та технологія вирощування гірчиці білої і сизої.

20. Морфологія, біологія та технологія вирощування рижюю і суріпиці.

21. Морфологія, біологія та технологія вирощування рицини.

22. Методика визначення біологічної врожайності соняшнику та його структури.

Підсумковий модульний контроль 2

23. Мак олійний, льон олійний – морфологія, біологія та технологія вирощування.

24. Морфологія, біологія та технологія вирощування арахісу і сафлору.

25. Морфологія, біологія та технологія вирощування перили і лялеманції.

26. Особливості морфології, біології та технології вирощування льону-довгунця та льону олійного.

27. Морфологія, біологія та технологія вирощування бавовнику.

28. Морфологія, біологія та особливості технології вирощування тютюну і махорки.

29. Морфологія, біологія та технологія вирощування хмелю.

30. Морфологія, біологія та технологія вирощування коріандру.

31. Морфологія, біологія та технологія вирощування конопель.

32. Морфологія, біологія та технологія вирощування лікарських рослин.

33. Морфологія, біологія та технологія вирощування баштанних культур.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / За ред. В.В. Лихочвора, В.Ф. Петриченка. Львів: НВФ «Українські технології», 2010. 1088 с.
2. Алімов Д.М., Білоножко М.А., Бобро М.А., Бондаренко П.І., Дмитришак М.Я. Рослинництво: Лабораторно-практичні заняття: навчальний посібник. Київ: Урожай, 2001. 392 с.

Допоміжна

3. Зінченко О.І., Коротєєв А.В., Каленська С.М., Демидась Г.І., Петриченко В.Ф., Салатенко В.Н., Федорчук М.І., Ткачук В.М., Білоножко В.Я. Рослинництво: практикум (лабораторно-практичні заняття). Вінниця: Нова Книга, 2008. 536 с.
4. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
5. Фурсова Г.К. Рослинництво: лабораторно-практичні заняття. Ч.1. Зернові культури. Навчальний посібник. Харків: ТО Ексклюзив, 2004. 380 с.
6. Фурсова Г.К. Рослинництво: лабораторно-практичні заняття. Ч.2. Технічні та кормові культури. Навчальний посібник. Харків: ТО Ексклюзив, 2008. 356 с.
7. Мельник А.В., Троценко В.І. Рослинництво з основами технології переробки. Практикум: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 384 с.
8. Каленська С.М., Шевчук О.Я., Дмитришак М.Я. Рослинництво: підручник. Київ: НАУУ, 2005. 502 с.
9. Мазур В.А., Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. Рослинництво. Навчальний посібник (І частина). Вінниця: Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 352 с.
10. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. Львів. 2020. 806 с
11. Тодорова Л.В., Золотухіна З.В. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Рослинництво» для здобувачів ступеня

вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 201 «Агрономія» денної та заочної форми навчання. Частина 1 «Зернові культури». Мелітополь: ТДАТУ, 2017. 94 с.

12. Тодорова Л.В., Золотухіна З.В. Рослинництво. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Рослинництво» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 201 «Агрономія» денної та заочної форми навчання. Частина 2 «Бобові та технічні культури». Мелітополь: ТДАТУ, 2017. 81 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Джерела Інтернет;